

Rechtstreekse lijn met de burgemeester

Luc De Ryck
AC De Zaat Temse
tel 03 710 12 52
fax 03 771 47 83
burgemeester@temse.be

woensdag
5 februari 2014

Het frontbladje *Onze Temschenaars*

*Toen ik in 1980 begon met mijn studie over de gebroeders Van Raemdonck, heb ik mij ook verdiept in heel wat facetten van de Eerste Wereldoorlog m.b.t. Temse. Eén daarvan was het frontbladje *Onze Temschenaars*. Met het oog op de 100ste verjaardag van W.O. I komen de resultaten van dat studiewerk goed van pas.*

In de eerste maanden van W.O. I drongen de Duitsers alsmaar dieper het land in. Eind oktober 1914 werden vaste posities ingenomen. Het overgrote deel van België was bezet, zodat de banden met gezin en dorp afgebroken waren. Zodoende groeide bij de soldaten de nood aan nieuws over thuis. Dat leidde tot het ontstaan van de **frontbladjes**: periodiekjes van beperkte omvang, die nieuws bevatten over de eigen gemeente en soldaten. Aan het Belgische front verschenen 131 Nederlandstalige en 148 Franstalige frontbladjes.

Initiatiefnemer tot het Temsese blad was beroepsmilitair-sergeant **Octaaf Bulterys**. Hij vond een ideale bondgenoot in **Clemens De Landtsheer**, vertaler-typist op het Belgisch consulaat in Cherbourg. Op 18/3/1917 rolde het eerste nummer van de pers. **August Brys**, geïnterneerd in het kamp van Harderwijk, werd medewerker vanuit Nederland.

Gulle Temsese nijveraars maakten de publicatie mogelijk. Het blad werd gratis verspreid, zowel aan het front als in bezet gebied. Vooral De Landtsheer had aan elk nummer de handen vol: hij schreef het merendeel van de teksten, deed de eindredactie, vertaalde alles in het Frans (ten behoeve van de Franse censuur), deed alle zet- en drukwerk, stond in voor de verspreiding en behartigde de financiën. De oplage was aanvankelijk 600 exemplaren, daarna tussen 1.000 en 1.500, éénmaal 2.000 (sneuelen gebroeders Van Raemdonck). Het blad telde 4, 6 of 8 bladzijden en verscheen eerst maandelijks, later tweemaandelijks, van maart 1917 tot mei 1919, 18 nummers in totaal.

De inhoud was zeer uiteenlopend: nieuws uit Temse over de bezetting, levensduurte, voedseltekort, werkloosheid, ontspanningsleven, berichten over opgeëisten, gefusilleerden, veroordeelden, inkwartiering van Duitsers, benoemingen, ongevallen, geboortes, huwelijken, overlijdens... kortom: een spiegel van het leven in Temse in oorlogstijd. Van grote betekenis was ook het nieuws van het front: over gesneuvelden en gewonden, adressenlijsten, onderscheidingen... Het blad deed niet aan politiek, maar droeg een duidelijke Vlaamse stempel. Nadat in juni 1917 de voorschriften van de censuur verstrakten, vertoonde *Onze Temschenaars* geregeld witte vlekken (geschrapte teksten).

Onze Temschenaars eindigde in mei 1919 met een negatief saldo van 519,27 fr., voor die tijd een hele som. De Landtsheer en Bulterys hielden een omhaling, waarna de schuld werd herleid tot 189,38 fr. Dat bedrag moesten zij uiteindelijk zelf bijpassen...

Het blad heeft een belangrijke rol gespeeld voor de Temsenaars. Bijna 100 jaar later is de verzameling een waar **curiosum**, een **tijdsdocument** van formaat én een **juweel** voor verzamelaars.

Onze Temschenaars is het enige frontbladje waarover een grondige studie is gemaakt op basis van het héle archief. De Landtsheer had alles bewaard. De studie van drs. **Jan Torfs** werd in 1974 **bekroond** met de Prijs van de **dr. Gerard De Paepstichting**. In 1981 werd zij in **boekvorm** uitgegeven door het **Gemeentemuseum** van Temse. Lectuur over het blad is ook te vinden in het **Jaarboek 1980** van het **Gemeentemuseum**, dat volledig is gewijd aan De Landtsheer, de gebroeders Van Raemdonck en hun leefwereld. Clemens De Landtsheer schonk zijn hele Temse-archief (inclusief *Onze Temschenaars* en de gebroeders Van Raemdonck) aan het gemeentebestuur.